



The Holy See

PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI. ZA KORIZMU 2010.

Utorak 16. veljače 2010.

Boja se pravednost očitovala po vjeri u Isusa Krista (usp. Rim 3, 21 – 22)

Draga braćo i sestre!

Svake godine, prigodom korizme, Crkva nas poziva na iskreno preispitivanje našega ivota u svjetlu evanđeoskih učenja. Ove bih vam godine htio predložiti neka razmišljanja o velikoj temi pravednosti, polazeći od Pavlovih riječi: Boja se pravednost očitovala po vjeri u Isusa Krista (usp. Rim 3, 21 – 22).

Pravednost: "dare unicuique suum – dati svakome svoje"

Zaustavit ću se ovdje u prvom redu na značenju izraza "pravednost", koji u običnom govoru znači "dati svakome njegovo – dare cuique suum", prema poznatu izrazu koji je skovao Ulpijan, rimski pravnik iz trećeg stoljeća. Međutim, ta klasična definicija, zapravo, ne precizira u čemu se sastoji to njegovo što treba osigurati svakom pojedincu. Ono što čovjek treba, ne moe mu se zajamčiti zakonom. Da bi osoba uivala ivot u punini, nuno je nešto dublje, što joj moe pripasti samo besplatno: mogli bismo reći da čovjek ivi od one ljubavi koju jedino Bog moe saopćiti, budući da ga je on stvorio na svoju sliku i priliku. Materijalna su dobra jamačno korisna i nuna – uostalom sâm se Isus pobrinuo da ozdravi bolesne, da nahrani gladno mnoštvo koje je išlo za njim i sigurno je osuđivao ravnodušnost, koja i danas prisiljava stotine milijuna ljudskih bića na umiranje zbog nedostatka hrane, vode i lijekova, ali "razdiobna" pravednost ne daje ljudskom biću sve ono "njegovo" na koje polae pravo. Ono, naime, treba Boga kao što treba kruh i više od toga. Sveti Augustin primjećuje: ako je "pravednost krepost koja daje svakom njegovo ... nije nipošto čovjekova pravednost to što oduzima čovjeka pravom Bogu" (De civitate Dei, XIX, 21).

Odakle dolazi nepravda?

Evandelist Marko prenosi sljedeće Isusove riječi, kojima se Isus uključio u tadašnju raspravu o tomu što je čisto, a što nečisto: "Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga onečistiti, nego što iz čovjeka izlazi – to ga onečišćuje... Što iz čovjeka izlazi, te onečišćuje čovjeka. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli." (Mk 7, 15. 20 – 21) Osim sama pitanja vezana uz hranu, u reakciji farizeja možemo primijetiti jednu trajnu čovjekovu napast: tvrditi da zlo ima neki izvanjski uzrok. Mnoge suvremene ideologije, ako dobro pogledamo, polaze od te pretpostavke: da nepravda dolazi "izvana", da bi zavladao pravda dovoljno je ukloniti izvanjske uzroke koje priječe njezino ostvarenje. Taj način razmišljanja – opominje Isus – naivan je i kratkovidan. Nepravda, plod zla, nema isključivo izvanjske korijene; njezin uzrok leži u ljudskom srcu, gdje se nalaze klice jednoga tajanstvena suivotu sa zlom. Prepoznaje to s gorčinom psalmist: "Evo, grešan sam već rođen, u grijehu me začeo majka moja." (Ps 51, 7) Da, čovjeka je učinilo slabim nešto duboko u njemu, što ga onesposobljava učiti u zajedništvo s drugim. Otvoren po svojoj naravi slobodnoj bujici dionizma s drugim, primjećuje u sebi neku čudnu privlačnu silu, koja ga tjera zatvoriti se u sama sebe, postavljati se iznad i afirmirati se nauštrb drugih: to je egoizam, posljedica istočnoga grijeha. Adam i Eva, zavedeni Sotoninom lazi, ubravši tajanstveni plod unatoč Božjoj zapovijedi, zamijenili su logiku pouzdanja u Ljubav logikom dvojbe i natjecanja; logiku primanja, povjerljiva iščekivanja Drugoga, nemirnom logikom u kojoj se grabi samo sebi i čini sve vlastitim silama (usp. Post 3, 1 – 6), kušajući, kao posljedicu, osjećaj nemira i nesigurnosti. Kako se čovjek može osloboditi tog sebičnog naguća i otvoriti se ljubavi?

Pravednost i Sedaqah

U srcu Izraelove mudrosti nalazimo duboku vezu između vjere u Boga, koji "iz glinice vadi siromaha" (Ps 113, 7) i pravednosti prema bližnjemu. Sama riječ kojom se na hebrejskome označava krepost pravednosti, *sedeqah*, dobro to izražava. *Sedaqah* naime znači s jedne strane puno prihvaćanje volje Boga Izraela, a s druge, pravičnost u odnosima prema bližnjima (usp. Izl 20, 12 – 17), navlastito prema siromasima, strancima, siročadi i udovicama (usp. Pnz 10, 18 – 19). Ali ta su dva značenja povezana, jer kada daje siromahu, Izraelac ne čini ništa drugo već uzvraća Bogu, koji se smilovao nad bijedom svojeg naroda. Nije slučajno da se darivanje pločâ Zakona Mojsiju, na brdu Sinaj, zbilo nakon prelaska Crvenog mora. Slušanje Zakona naime pretpostavlja vjeru u Boga, koji je prvi 'čuo vapaj' svojeg naroda te je "sišao da ga izbavi iz vlasti Egipta" (usp. Izl 3, 8). Bog je pozoran na vapaj bijednika i zauzvrat traži da ga se sluša: traži pravednost prema siromahu (usp. Sir 4, 4 – 5. 8 – 9), pridošlici (usp. Izl 22, 20), robu (usp. Pnz 15, 12 – 18). Da bi se stupilo na put pravednosti, nuno je stoga izaći iz one opsjene samodostatnosti, iz onoga dubokog stanja zatvorenosti, koje predstavlja sâm uzrok nepravde. Potreban je, drugim riječima, dublji "izlazak" od onoga što ga je Bog učinio s Mojsijem, oslobođenje srca, koje sâm slovo zakona ne može ostvariti. Postoji li dakle za čovjeka nada pravednosti?

Krist, Boja pravednost

Kršćanski navještaj pozitivno odgovara na čovjekovu eđ za pravednošću, kao što kaže apostol

Pavao u Poslanici Rimljanima: "Sada se pak izvan Zakona očitovala pravednost Boja ... po vjeri Isusa Krista, prema svima koji vjeruju. Ne, nema razlike! Svi su zaista sagriješili i potrebna im je slava Boja; opravdani su besplatno, njegovom milošću po otkupljenju u Kristu Isusu. Njega je Bog izloio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri." (3, 21 – 25).

Koja je dakle Kristova pravednost? To je prije svega pravednost koja dolazi od milosti, gdje nije čovjek taj koji daje zadovoljštinu, koji ozdravlja sama sebe i druge. Činjenica da se "okajanje" događa u Isusovoj "krvi" znači da nisu čovjekove rtve te koje ga oslobađaju od tereta grijeha, već gesta ljubavi Boga koji se otvara sve do kraja, sve dotle da pušta da u nj uđe "prokletstvo" koje pripada čovjeku, da bi ovom zauzvrat prenio "blagoslov" koji pripada Bogu (usp. Gal 3, 13 – 14). Ali to odmah pokreće jedan prigovor: kakva je to pravednost u kojoj pravednik umire za krivca a krivac prima zauzvrat blagoslov koji pripada pravedniku? Ne prima li tako svaki od njih upravo suprotno od onoga što mu pripada? No upravo ovdje se, zapravo, razotkriva Boja pravednost, koja se stubokom razlikuje od ljudske. Bog je platio za nas u svojem Sinu doista neizmjernu cijenu otkupljenja. Čovjek se moe čak i buniti zbog te pravednosti kria, jer ona iznosi na vidjelo da čovjek nije neko samodostatno biće, već treba Drugoga da bi bio potpuno to što jest. Obratiti se Kristu, vjerovati evanđelju, znači u biti upravo ovo: izaći iz opsjene o samodostatnosti te otkriti i prihvatiti vlastitu bijedu – siromaštvo drugih i Boje siromaštvo, potrebu za njegovim oprostjenjem i njegovim prijateljstvom.

Tako se moe shvatiti da je vjera sve drugo samo ne neka jednostavna, lagodna, obična zbilja: potrebna je poniznost da bi se prihvatilo da trebam Drugoga koji će me osloboditi onoga "mojeg", da bi mi dao "svoje". To se osobito događa u sakramentima pokore i euharistije. Zahvaljujući Kristovu djelovanju, otvaraju nam se vrata "veće" pravednosti, a to je pravednost ljubavi (usp. Rim 13, 8 – 10), pravednost onoga koji se u svakom slučaju osjeća sve više dunikom no vjerovnikom, jer je primio više no što je mogao očekivati.

Upravo osnaeni tim iskustvom, vjernici ćute u sebi neki nutarnji poticaj pridonijeti oblikovanju pravednih društava, gdje svi primaju ono što im je potrebno da bi ivjeli sukladno dostojanstvu vlastitom ljudima i gdje je pravednost oivljena ljubavlju.

Draga braćo i sestre, korizma ima svoj vrhunac u Vazmenom trodnevlju, u kojem ćemo i ove godine slaviti Boju pravednost, koja je punina ljubavi, dara, spasenja. Neka ovo vrijeme pokore bude za sve vjernike vrijeme istinskog obraćenja i intenzivna upoznavanja otajstva Krista, koji je došao ispuniti svaku pravednost. S tim osjećajima, podjeljujem svima od srca apostolski blagoslov.

U Vatikanu, 30. listopada 2009.

Papa Benedikt XVI.

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana